

Ministeren for skatter og afgifter (Foighel):

Det eneste, jeg helt præcist kan oplyse hr. Camre om, er, at det er EF-Kommissionens hovedsynspunkt, at afgifterne på importerede biler i dette land er alt for høje, og det tror jeg at der er næsten 5 millioner danskere der er enige i.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til skatte- og afgiftsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 69:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedring af enlige forsørgeres vilkår.

Af Mette Groes (S) m.fl.
(Fremsat 21/1 86).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Elsebeth Koch-Petersen):

Jeg tror, vi alle her i salen har en betydelig grad af forståelse for de problemer, der ligger i at være enlig forsørger, og for de problemer, der bliver rejst fra forslagsstillernes side. Det er jo også derfor, der efter den gældende lovgivning er vide muligheder for forskellige former for støtteforanstaltninger.

Forslagsstillerne har opstillet 7 punkter, og dem vil jeg prøve at kommentere.

Det første punkt drejer sig om bestemmelsen i bistandsloven om uddannelseshjælp til bistandsmodtagere, og jeg er her enig med forslagsstillerne i, at en kvalificeret og omhyggelig rådgivning og vejledning selvfølgelig er af helt afgørende betydning også for den gruppe, vi taler om her.

Jeg må alligevel nok sige, at selve det konkrete forslag om, at vi skulle lave princippet i bestemmelsen om, således at man skulle lave en firkantet pligt, tror jeg nu ikke er den rigtige vej at gå. Jeg skal ikke gøre så meget ud af, at det strider mod de principper, der i øvrigt er i bistandsloven, for så kunne man jo lave de principper om, men det, jeg mener er vigtigt, er, at vi bevarer den konkrete vurdering i forhold til den enkelte enlige forsørger i et samarbejde mellem forvaltningen og den enlige forsørger. Jeg synes sådan set også, at det forslag fra forslagsstillerne side lugter lidt af mistillid til kommunernes evne til at foretage denne vurdering.

Det, vi har gjort fra regeringens side i forhold til de tilbud, vi synes skal gives de enlige forsørgere, er jo netop ifølge en vejledning, der blev sendt ud til kommunerne i 1983, at fremhæve bestemmelsen og bestemmelsens mulighed for at blive brugt specielt over for den gruppe.

Igen i december 1984 har jeg så udsendt en vejledning, der yderligere understreger, at hvis en ung enlig forsørger modtager hjælp efter bistandslovens § 37, bør det altid medføre, at spørgsmålet om hjælp til uddannelse efter § 42 tages op til vurdering.

Forslagsstillerne begrundet deres forslag med, at § 42 bruges i alt for ringe omfang. Det er nu ikke korrekt. Når vi ser på de statistikker, vi har, er der rent faktisk sket en stigning fra 1982 til 1983 på næsten 17 pct.

Jeg er endvidere klar over, at der, fordi man i kommunerne er meget optaget af problemerne vedrørende de enlige forsørgere, i en lang række kommuner bliver iværksat forsøg for at forbedre indsatsen i forhold til de enlige forsørgere. Man er i en lang række kommuner opmærksom på, at mange forhold spiller ind; der er ikke kun tale om den økonomiske situation for den enkelte, men i høj grad også om nogle menneskelige problemer, nogle isolationsproblemer. Mange enlige forsørgere føler, at de er meget isolerede i forhold til det omgivende samfund og borgerne i øvrigt. Derfor er mange af de foranstaltninger, kommunerne prøver at sætte i værk, netop – hvad skal jeg kalde det? – fællesskabsforanstaltninger af forskellig karakter. En række af disse forsøg bliver også økonomisk støttet via socialstyrelsens forsøgsmidler.

I denne forbindelse hører det også med, at det sikkert mange steder vil være en god idé

[Socialministeren]

at diskutere, om man ikke kan få et bedre samarbejde mellem forskellige myndigheder netop med henblik på at iværksætte foranstaltninger for enlige forsørgere.

Jeg vil også godt nævne, at det lovforslag, jeg har fremsat om kontanthjælpsreglerne, netop skulle frigøre nogle personalemæssige ressourcer, så man kan yde en bedre rådgivning og styrke den forebyggende virksomhed, hvad man jo i mange forvaltninger i dag klager over at der ikke tidsmæssigt er mulighed for. Jeg vil i samme forbindelse gøre opmærksom på, at det lovforslag, jeg har fremsat, giver nogle betydelig bedre økonomiske regler for en revalideringsmæssig indsats.

I punkt 3 og 4 i det foreliggende forslag til folketingsbeslutning kommer man ind på den problematik, der opstår, når vi i lovgivningen opererer med begrebet »reelt enlig«. Det er ikke første gang, vi diskuterer disse problemer. Det drejer sig først og fremmest om ydelserne efter børnetilskudsloven. Jeg må da også i denne forbindelse gøre opmærksom på, at begrebet netop blev indført af den daværende socialdemokratiske regering i 1973.

Det er blevet drøftet forskellige steder, også her i salen nogle gange, og socialdemokratiet har tidligere fremsat et forslag, der gik ud på, at man kunne sætte en 1 års frist ind, sådan at når et samliv havde varet i et år eller mere, kunne man tage diskussionen op, om den pågældende reelt var enlig.

Dengang gik diskussionen her i salen på, at det faktisk ville medføre betydelig flere kontrolproblemer, end vi har i dag. Det, der imidlertid er realiteten i den diskussion, er, at det selvfølgelig rejser nogle problemer, når man skal prøve at definere, hvad der er »reelt enlig«, og hvad der er et »ægteskabsliggende samliv«.

Det, vi har ønsket fra folketingets side og også fra den nuværende regerings side, er jo netop at stille mennesker, der er reelt enlige, bedre økonomisk. Det er baggrunden for de bedre regler, der er for enlige sammenholdt med reglerne for ægtepar og folk, der lever papirløst sammen. Det kan i nogle situationer give nogle ubehagelige konkrete tilfælde, men det, jeg tror man skal passe på, er at tro, at man kan lave nogle firkantede regler fra centralt hold. Det, vi har gjort fra centralt hold, er i det pågældende cirkulære netop at prøve at give nogle retningslinjer for, hvad

der ligger i begrebet, og samtidig sige, at det, man bør tage udgangspunkt i, er erklæringen fra den pågældende person selv.

I de næste to punkter, punkt 5 og 6, rejser man nogle af de problemer, som helt klart er nærværende og dagligdags problemer for mange forældre, nemlig hvad der sker, når ens barn i daginstitutionen bliver syg. Hvad skal man så gøre? Hvor hurtig – for at bruge det udtryk – skal daginstitutionen være med hensyn til at give forældre besked om, at nu må de hente deres barn?

Fra sundhedsstyrelsen og indenrigsministeriet har man prøvet at give nogle regler om det. Man har sagt, at hvis der er tale om en smitsom sygdom, må det pågældende barn ikke modtages i institutionen eller skolen. Det, forslagsstillerne taler om, er også de situationer, hvor der ikke er tale om smitsomme sygdomme, og dér foreligger den nævnte risiko jo ikke.

Med hensyn til medicingivning er der ikke efter de retningslinjer, der er givet fra centralt hold, noget til hinder for, at personalet efter ønske fra forældrene kan give børnene medicin. Det, jeg derfor synes må være afgørende her, er at sige, at der dels ikke er noget til hinder for, når der ikke er tale om smitsomme sygdomme, at børnene kan være i institutionen, dels heller ikke er noget til hinder for, at personalet efter ønske fra forældrene giver børnene medicin. Om det skal udmøntes i nogle flere cirkulærer og regler, skal jeg ikke lægge skjul på at jeg er lidt usikker over for, fordi jeg ærlig talt går ud fra – eller i hvert fald håber – at man lokalt og på de enkelte daginstitutioner i et samarbejde med forældrene udviser den fleksibilitet og det hensyn, der nu skal udvises for at få en dagligdag til at fungere.

Hvis vi under udvalgsarbejdet må erkende, at det ikke er sådan, det praktiske liv ser ud, vil jeg selvfølgelig godt være med til at se på, om vi skal præcisere, at der ikke i centralt fastsatte regler er hindringer for, at der kan laves sådanne ordninger.

Der bliver i bemærkningerne fra forslagsstillerens side nævnt noget om, at der lokalt er sådan nogle regler, men det, jeg gerne vil understrege, er, at jeg ikke ved, om der lokalt er sådan nogle regler; fra centralt hold er der ikke noget til hinder for det.

Det, der selvfølgelig vil være problemet i det praktiske liv, vil være at afgøre, hvad der

[Socialministeren]

er en smitsom sygdom, og hvornår man kan konstatere, at der er tale om en smitsom sygdom.

Det sidste punkt drejer sig om individuel boligstøtte. Her vil jeg henvise til, at boligministeren den 29. januar i år har fremsat et forslag om ændring af boligstøtteleven, og i dette forslag indgår en forbedring af boligstøtten for husstande med mere end to børn og husstandsindkomster under ca. 100.000 kr. Det er min opfattelse, at beslutningsforslagets sidste punkt netop bør drøftes i forbindelse med boligministerens forslag om ændring af boligstøtteleven.

Konkluderende kan jeg sige, at jeg har ventet med spænding på, hvad socialdemokratiet kom med, for vi har hørt om det siden september, og det siger jeg uden malice, forstået på den måde, at der kunne jo være gode ideer, vi kunne bruge og inspirere hinanden med. Jeg må på den anden side nok sige, at inden for de punkter, der er nævnt her, er vi faktisk i gang og har været i gang længe. Det gælder med hensyn til at få styrket rådgivningen og revalideringen. Boligministeren har fremsat det nævnte forslag, og jeg tror som sagt også og håber, at man ude lokalt selv kan finde nogle løsninger, uden at vi skal komme med nogle alt for firkantede retningslinjer herindefra.

Jytte Andersen (S):

At være barn af en enlig forsørger er vel nok den mest sårbare situation, man overhovedet kan befinde sig i. Til trods for modernens eller i få tilfælde faderens inderlige kærlighed og ømhed vil barnets situation og vilkår være uhyre sårbare og socialt belastende. Barnet vil som oftest have fået den sociale arv i vuggegave, en arv, der betyder ringe udviklingsmuligheder og udfoldelsesmuligheder, en arv, der betyder opvækst med afsavn og ringe kontakt med andre voksne. Familie-mæssig ensomhed og isolation er en følge af de manglende udfoldelsesmuligheder, samfundet byder den enlige forsørger. Forsørgerens ringe selvfølelse og selvtillid skaber usikre, utrygge og sårbare børn, med andre ord en ny generation, der ikke er i stand til at møde samfundets udfordringer, en generation, der på forhånd er dømt til at leve på nederste trin af samfundets trappestige.

Den typiske enlige forsørger er en kvinde, uuddannet, ofte arbejdsløs eller med sporadisk tilknytning til arbejdsmarkedet, og er hun i beskæftigelse, er det ofte på mindsteløn. Hun har tilmed det fulde ansvar for 1-2 børn under 18 år, både socialt og økonomisk.

Der er 18.000 af dem, og der er ca. 130.000 børn, en stor gruppe, og det er en gruppe, der vokser. I 1977 udgjorde gruppen af enlige forsørgeres 9 pct. og i 1983 12 pct. 3 ud af 10 enlige kvinder med mindre børn har en indkomst på under halvdelen af gennemsnittet, truende nær den fattigdomsgrænse, som EF arbejder med.

Børn af enlige forsørger oplever en stribe af afslag, en stribe af indskrænkninger i aktivitetsmulighederne. Viljen er god nok, men pengene rækker ikke. Ønsket om biografturen må vige, ønsket om fælles hobbyinteresser må vige, gæster må vente og børnefødselsdage udsættes, til børnepengene falder.

Børn af enlige forsørger er børn, som i kulde og regn tidligt om morgenen skal bag på cyklen til vuggestue eller børnehave. Det er også de børn, der bliver hentet allersidst. Enlige forsørgeres børn er dem, der siger til kammeraterne, at de ikke gider gå til badminton, at de ikke gider gå til svømning, være spejder, eller hvad det nu kan være, og de siger det, fordi de ved, at de økonomiske muligheder ikke eksisterer. De siger det af loyalitet over for moderen eller faderen.

Enlige forsørger udgør hovedparten af de bistanndsklienter, der lever på varig bistanndshjælp, velfærdssamfundets fattighjælp. Vi kan ganske enkelt ikke være bekendt at byde enlige forsørger så ringe muligheder for at give deres børn en god og tryk opvækst. 130.000 børn af enlige forsørger er en social såvel som medmenneskelig udfordring, som ikke alene kommunerne, men også folketinget bør tage op, og der er tungtvejende grunde til at gøre en særlig indsats for enlige forsørger.

Vi kan næppe løse alle problemerne for de enlige forsørger, i hvert tilfælde ikke de følelsesmæssige, men hvis folketinget vil, kan socialdemokratiets beslutningsforslag give enlige forsørger en konkret håndsrækning, der kan lette dagligdagen.

Som ministeren har været inde på, består forslaget af 7 punkter. Det ene går ud på, at vi gerne vil have indskærpet, at det sociale

[Jytte Andersen]

udvalg har en pligt til at tilbyde hjælp til uddannelse, erhvervsmæssig optræning eller omskoling. Det sociale udvalg skal også forpligtes til at yde en særlig rådgivning og vejledning, og vi ønsker også nogle regler, som skal ligge til grund for vurderingen af ægte-skabslignende samliv, så vi sikrer, at den enlige kvinde ikke udsættes for nyfigent snageri og angiveri, og præcise regler for behandling af sager, hvor der opstår tvivl. Vi ønsker, at daginstitutionerne, i det omfang det nu er muligt, kan tilbyde at passe børn også i lettere sygdomstilfælde, der opstår under barnets ophold i institutionen, og vi ønsker også mere præcise regler for, at daginstitutionerne skal kunne give lægeordineret medicin.

Endelig har vi ikke opfattet boligministerens forslag som en hjælp til de enlige forsørgere, snarere tværtimod. Der er nogle ændringer i beregningsgrundlaget, og der er faktisk nogle ringere muligheder for enlige forsørgere med 1-2 børn.

Vi vil meget appellere til, at folketinget udviser vilje til at give enlige forsørgere en konkret håndsrækning i en meget svær hverdag.

Lizzie Lichtenberg (KF):

Den konservative folketingsgruppe har en dyb forståelse for de problemer, der ligger i at være enlig forsørger, men vi tror samtidig, at man skal være varsom med at trække dem lovgivningsmæssigt ud som en særlig gruppe på de områder, hvor de kan indpasses i eksisterende lovgivning og i fremtidig lovgivning sammen med andre befolkningsgrupper.

I B 69 foreslås det, at folketinget opfordrer regeringen til at gennemføre nogle foranstaltninger og foreslå fornødne lovændringer med det formål at forbedre de enlige forsørgeres vilkår. Derved har man trukket de enlige forsørgere ud som en særlig gruppe.

I det forslag, der foreligger til behandling vedrørende kontanthjælpsydelser – det er reglerne vedrørende § 37 og især § 42 – skulle netop spørgsmålet om § 42 og enlige forsørgere kunne sambehandles. Vi tror ikke på, at pligten for kommunerne – som foreslået i B 69 – er den rigtige vej. Netop tilpasning til den enkeltes behov vil give den største hjælp til den pågældende, for det er jo den pågældendes egne familieforhold, der spiller ind her.

Hvis vi får gennemført kontanthjælpsreglerne efter bistandslovsændringerne – lovforslag nr. L 116 – skulle der, som ministeren også var inde på det, kunne frigøres både midler og ressourcer til opprioritering af rådgivning og vejledning, for det er nok netop dér, der skal en øget indsats til. Den tidligere socialminister, hr. Palle Simonsen, og den nuværende, fru Elsebeth Kock-Petersen, har da også opfordret kommunerne til at gøre en indsats her. Vi kan da også se, at der har været en stigning i antallet af uddannelsesstilbud til enlige forsørgere i stedet for passiv bistand.

Vedrørende beslutningsforslagets punkter 3 og 4 vil jeg også tage udgangspunkt i, at det må være den pågældende forsørgers egen erklæring om at være enlig, der må være gældende, og der må også her ske en konkret bedømmelse i hvert enkelt tilfælde.

Problemet med syge børn er der, for når man er enlig forsørger, hvem har man så til at hjælpe sig, når børnene bliver syge? De nuværende muligheder er jo, at man har den første sygedag fri, men jeg vil sætte spørgsmålstegn ved, om daginstitutionerne er det rette miljø, når barnet er sygt. Det er noget af det, vi må se på under udvalgsarbejdet, der følger. Medicingivning skulle ikke være noget problem.

Det lovforslag om individuel boligstøtte, L 141, der er til behandling, må tage sig af det problem, man rejser her som punkt 7 i beslutningsforslaget. Der er allerede lovgivning i gang, og den må vi have tilendebragt for at vurdere, om der er yderligere behov.

Jeg tror, at de enlige mødre trods deres særlige stilling – og nu siger jeg mødre, for det er dem, der er flest af, men vi skal også tage fædrene med, de har det måske endnu værre, fordi de kan have praktiske problemer – skal med, men jeg tror, man skal passe på ikke at skille dem ud som en særlig gruppe, for det er mennesker, der har nogle behov, som også eksisterende og fremtidig lovgivning skulle kunne dække.

Thor Pedersen (V):

Det kan kun være positivt og ofte helt nødvendigt, at ledige, herunder enlige ledige, ønsker at forbedre deres muligheder for at få arbejde gennem et uddannelsesforløb, men vi er i venstre modstandere af at tvinge de soci-

[Thor Pedersen]

ale udvalg i kommunerne til helt automatisk at skulle tilbyde en enlig forsørger uddannelse efter 9 måneders lediggang. Det kan opfattes som en mistillid til vurderingsevnen i den enkelte kommune.

Der gøres allerede i dag en stor indsats for at rådgive og vejlede i kommunerne. Man kan naturligvis altid mene, at denne rådgivning ikke er tilstrækkelig, men efter min opfattelse skal vi passe på, at vi ikke bringer os i en situation, hvor motivationen til at starte et uddannelsesforløb mere stammer fra den kommunale rådgivning end fra den enkelte selv. Vi er villige til at drøfte, om der er behov for en bedre rådgivning af dem, der selv ønsker at starte på en uddannelse, men vi tvivler meget på, at der i dag er et behov, som man ikke er i stand til at dække i kommunerne.

Venstre må afvise punkterne 3 og 4 i beslutningsforslaget. Vi mener ikke, det er rimeligt at give en centralistisk definition af ægteskabslygnende samliv. Det må bero på et skøn i kommunerne i den enkelte konkrete sag.

Vi er tilsvarende betænkelige ved forslaget om, at syge børn skal kunne blive i daginstitutionerne. Det er et vigtigt hensyn at beskytte de andre børn mod mulig smitte, og vi tror ikke, at det er en god idé at overlade det til personalet at vurdere, om sygdomme er smittefarlige eller ej. En konsekvens af forslaget kan også blive, at vi får to-i-en-institutioner. Hvis der skal indrettes sygerum, medfører det nemt, at der i en lidt større institution vil blive to afdelinger, den ene almindelig og så en sygeafdeling.

Vi er ikke imod, at personalet kan give medicin til børn i specielle tilfælde. Det kan de allerede i dag, hvis forældrene og barnets læge tillader det.

I bemærkningerne vedrørende forbedret boligstøtte påstås det, at der i nyere og dyrere byggeri gives bedre opvækstvilkår for børn. Det er ofte en sandhed, det kan være svært at finde belæg for. Der findes mange nyere byggerier, der har et dårligt miljø, og mange ældre byggerier, som har et godt miljø. Og ønsker en familie at flytte til et nyere byggeri, er der i boligstøtteleven i dag vel rimelige muligheder herfor, specielt hvis det forslag, boligministeren tidligere har fremsat om bedre støttemuligheder for lavindkomstfamilier med mere end 2 børn, bliver vedta-

get. Jeg skal derfor på venstres vegne afvise det samlede beslutningsforslag.

Birthe Hansen (SF):

Vi mener som forslagsstillerne, at der må gøres noget for de enlige forsørgere, en stor, uens gruppe, som i 1984 omfattede ca. 140.000 mennesker, en gruppe, der forventes at vokse, og også en gruppe, som i årevis har været katebald i den politiske diskussion. Langt den største part, de ca. 120.000, er kvinder, som er kommet i klemme på grund af de stærkt forringede økonomiske vilkår, men det er ikke økonomien alene, der er problemet.

Enlige mødre i så stort et antal er et symptom på forandringer i samfundet, forandringer, som ingen, hverken præst eller regering, kan ændre på. Derimod kunne sidstnævnte, regeringen, i stedet for yderligere gennem de sidste år at have forringet vilkårene for den del af gruppen, vel knap halvdelen, som inden for et år modtager bistandshjælp eller A-kassedagpenge, have sat ind med en politik, der erkendte, at børnene af disse enlige forsørgere var den mest truede del af befolkningen og samtidig en del af vores fremtid, og derfor både for børnenes egen skyld og for samfundets have erkendt den forpligtelse, vi har til at give disse børn så god en opvækst som muligt.

Den enlige mor, som er bistandsklient, er jo fuldstændig afhængig af offentlige ydelser. Den enlige mor på arbejdsmarkedet er delvis afhængig af offentlige ydelser gennem børnetilskud, huslejetilskud o.lign. Begge grupper har indtil de seneste nedskæringer på bistandshjælpen haft det nogenlunde lige dårligt på grund af kvinders lave løn, men afstanden mellem dem er gjort større af regeringen. Den enlige mor på bistandshjælp er gjort endnu mere afhængig, og her virker regeringens check på 800 kr. pr. barn under 10 år som en dårlig vittighed. Børn har det jo med at blive ældre, og enlige forsørgere har ikke kun babyer. Gruppen over 10 år har mindst lige så hårdt brug for økonomiske forbedringer.

Derfor er vi også positive over for den del af forslaget, som skal forpligte det sociale udvalg til at tilbyde enlige forsørgere hjælp efter bistandslovens § 42 til uddannelse på det tidspunkt, hvor de ellers skulle være gået

[Birthe Hansen]

over på varig hjælp, og vi er også positive over for den del af forslaget, som eventuelt kræver en ændring af lov om individuel boligstøtte, således at også enlige forsørgere får bedre økonomisk mulighed for at bo i det nyere udlejningsbyggeri, hvis det er det, de ønsker. For os er nyere udlejningsbyggeri i sig selv ikke en kvalitet.

Mere usikre er vi på reglerne om samlivsfastsættelse og retningslinjer for tvivlsager samt daginstitutionsforpligtelse til at passe syge børn. Her havde vi gerne i stedet set et forslag om forældres ret til orlov med dagpenge i forbindelse med et barns sygdom eller et barn indlagt på sygehus finansieret på samme måde som barselorlov, et forslag, som vi tidligere har fremsat, men desværre ikke kunnet få flertal for. Måske kan vi tage det med ind i udvalgsarbejdet.

Som sagt er vi positive over for nogle dele af forslaget, og de andre ting vil vi se nærmere på under udvalgsarbejdet.

Aase Olesen (RV):

Jeg kan på det radikale venstres vegne ikke give tilsagn om, at vi vil støtte det forslag, der foreligger, med alle dets syv punkter. Jeg vil godt kommentere hvert enkelt punkt.

Det første punkt drejer sig om pligten til at tilbyde enlige forsørgere hjælp efter ni måneder. Det var vores forudsætning i sin tid for at gå ind for den nedsatte hjælp efter ni måneder, at der blev ydet en særlig indsats af socialforvaltningerne. Derfor mener vi, at det skal slås fast i forbindelse med bestemmelserne om kontanthjælp, men at gøre det så firkantet, at det direkte skal være et krav, tror jeg nok vil være en smule for rigoristisk, forstået på den måde, at der jo kan være enlige forsørgere på bistandshjælp, der har brug for noget andet. Det er ikke sikkert, at 100 pct. af dem først og fremmest skal have tilbudt en uddannelse.

Man beskriver i bemærkningerne til forslaget den tilstand, der herskede forud for 1976. Jeg er meget enig med SFs ordfører, når hun siger, at den voldsomme forøgelse af de enlige forsørgeres antal er udtryk for meget store forandringer i samfundet, som ikke nødvendigvis skal imødegås via sociallovgivningen.

Jeg tror, at det er meget rigtigt, at vi skal interessere os for børnenes forhold, for i det omfang vi udelukkende hægter hjælp og støtte på forsørgerbegrebet og på den enlige, må man være klar over, at man for det første diskriminerer andre, som er i samme situation, og som kunne have samme behov for hjælp. Lavtlønsfamilier, hvor der er to forsørgere, har meget ofte ikke for gode vilkår med den høje skatteprocent, vi har kørt med i mange år. For det andet: i det omfang man knytter pengene – det er jo penge, der er tale om her – til begrebet enlighed, betyder det, at det bliver sværere at komme ud af enligheden. Jeg sagde ikke »ensomhed« men »enlighed«. Så kommer det simpelt hen til at koste penge, hvis man flytter sammen med nogen.

Det er nogle konsekvenser, man slet ikke har berørt i bemærkningerne. Det er altså ikke så forfærdelig nemt at have noget at have sin gode vilje i, hvis det er konsekvenserne.

Jeg mener altså, at et forslag, der så decideret hægter sig på den voksne, den voksnes situation som enlig forsørger, i høj grad mindsker ligebehandlingen af andre borgere i samfundet, ligesom det øger tendensen til dyneløfteri.

Støtten må altså følge børnene og ikke den voksne. Det er i og for sig det, der har ligget i vores arbejde for at forbedre § 37, stk. 4-hjælpen med børnetillæg, og det er det, der ligger i skattereformens klare prioritering af børnefamilier, herunder især den familie, der kun har én voksen, idet de bevarer de særlige tilskud, de får i dag, ud over den nye børneydelse.

Det er dog noget utrolig banalt noget, man skriver i punkt 3 og 4. Når man i bemærkningerne skriver, at det må være relativt enkelt at udsende et nyt cirkulære med udgangspunkt i, hvad det skal betyde at være »reelt enlig«, må jeg sige, at det må være gået fuldstændig hen over hovedet på socialdemokratiet, at der har siddet en kommission i ti år og forsøgt at klare det problem, og det kunne man ikke. Jeg har på det radikale venstres vegne fremsat forslag om, at vi fik nogle mere ensartede husstandsbegreber indført i lovgivningen. Da var socialdemokraterne ikke hjemme.

Man må nok sige, at det simpelt hen er at springe over, hvor gærdet er lavest, at påstå,

[Aase Olesen]

at dette er noget, socialministeren kunne klare. Jeg kan anbefale forslagsstillerne at læse nogle af ægteskabsudvalgets betænkninger. Så vil man vide, at der er mindst 6-7 forskellige definitioner på »reelt enlig« og »papirløst samlevende«, og man kunne passende have givet et bud på, hvilken af dem man synes ministeren skulle tage som udgangspunkt for sit cirkulære. Jeg kunne godt tænke mig at høre, hvad man har forestillet sig, i stedet for at man bare siger, at det er meget nemt.

Jeg skal ligesom andre henvise punktet om boligstøtte til boligudvalget, hvor man for øjeblikket behandler forslag af den art.

Tinning (VS):

Jeg synes, der kan være noget meget rigtigt i det, fru Aase Olesen her siger, at det nok ville være en fordel at binde den forbedrede hjælp til børnene, men problemet er bare, at vi er i en situation, hvor det endnu ikke er sket.

I VS foreslog vi på et tidspunkt, at man forhøjede børnetilskuddet og sagde: nu giver vi et børnetilskud, som dækker de faktiske merudgifter, som følger af at få barn nr. 1 og 2 osv. Gjorde man det på den måde, tror jeg, vi kunne løse mange af de problemer, vi her står og snakker om, men vi er nok nødt til, synes jeg, at tage udgangspunkt i, at det er ikke sådan. Jeg ved godt, at de radikale har sådan slået en prut, havde jeg nær sagt, sammen med nogle andre i forbindelse med skattereformen, men det er ikke en, som for alvor løser nogen problemer.

Når fru Aase Olesen taler om, at man i forbindelse med kontanthjælpsreformen har forhøjet børnetillægget og på den måde angrebet problemerne, synes jeg, det er værd at minde om, at det har man gjort, ja vel, men på tydelig bekostning af de unge og på tydelig bekostning af de enlige uden børn, og det er noget småtteri og noget omfordeling, som ikke rækker nogen steder. Enten laver vi noget ordentligt, der kan mærkes - f.eks. på børnetilskuddet, det vil vi godt være med til; det kan også være over skatten, det er sådan set lige meget, det skal bare være af en størrelsesorden, der for alvor tager fat om problemerne - eller også er vi nødt til at diskutere det, socialdemokraterne her har lagt op.

Jeg vil lige sige noget om de enkelte punkter.

Jeg tror, det er rigtigt, at punkt 1 nok skulle skrives en lille smule anderledes. Vi er helt enige i, at man selvfølgelig ikke bare skal lade folk falde for ni måneders reglen. Der skal ydes eller gives tilbud om den ene eller den anden form for hjælp. Men selvfølgelig kan man da tænke sig eksempler, hvor det ikke lige behøver at være § 42-hjælp, men kan være alt muligt andet. Vi synes ikke, der er grund til at holde de radikale ude af et sådant flertal, bare fordi man skriver »pligt«, så jeg synes, vi skal finde en formulering, som kan dække.

Jeg synes også, punkt 2 er udmærket. Jeg tror såmænd ikke, det vil betyde noget særligt, men vi kan da godt skrive til det sociale udvalg: nu skal I gøre noget for de enlige forsørgere. Det betyder at afsætte nogle penge, og så kunne vi diskutere, hvor meget der skal være i forsøgspuljen. Det synes jeg er fint.

Jeg er meget skeptisk over for punkt 3 og 4, mest punkt 3, men såmænd også punkt 4. Jeg tror ikke på, at nogen kan lave en dækkende, skudsikker beskrivelse, så man siger: »reelt enlig« er sådan og sådan og sådan, og »ægteskabslignende samliv« er sådan og sådan og sådan. Jeg mener egentlig, at den eneste løsning er at holde op med at gå i så små sko på det her område, ved at lade det være op til folk at skrive: jeg er »reelt enlig« - punktum. Jeg forpligter mig til at meddele, når det ikke er sådan mere - punktum. Færdig med fyrre.

Vi bruger utrolig mange kræfter i det her samfund, vi bruger utrolig mange penge i det her samfund på at kontrollere: er hun nu reelt enlig, eller er det kun noget, hun siger? Har det ændret sig det sidste halve år, og hvad ved jeg? Jeg mener, at de penge og de kræfter kunne bruges betydelig mere fornuftigt, også inden for det sociale område. Jeg synes, det er rigtigt, som fru Aase Olesen peger på, at det nok er lidt nemt at komme om ved det at fremstille det, som om det bare er ministeren, der sidder og småsover, hun kunne jo bare udsende et cirkulære. Så enkelt er det ikke på det her område.

Med hensyn til punkt 5 og punkt 6 synes jeg egentlig også - i hvert fald i punkt 5 - at forslagsstillerne går for vidt i spørgsmålet om, hvor vi skal have statslig regulering af

[Tinning]

det ene og det andet. Hvis vi kigger på problemet med daginstitutioner, syge børn, enlige forsørgere osv., er det vel sådan i dag, at man rundt omkring lokalt finder ud af det. Personalet vurderer jo også. Ungen går rundt og har ondt i maven og har 38,2 og sådan noget. Det er da klart, at hvis man ved, at barnets mor er på vippen med et eller andet fabriksarbejde og det ikke er specielt fikst at tilkalde hende én gang til for at sige, at hun skal komme og hente sit barn, fordi det er sygt, så foretager man forhåbentlig, hvad man ville kalde en konkret vurdering, og siger, det går nok og sådan noget, så må vi gøre lidt ekstra for, at hun kan blive hængende på sin arbejdsplads. Sådan fungerer det masser af steder, og det er godt nok.

Jeg tror ikke på, at vi forbedrer forholdene ved at lave en eller anden statsstemplet skrivelse: nu er det sådan, sådan og sådan, og I skal tilbyde at passe børnene i lettere sygdomstilfælde. Hvad er det? Så kan man bede ministeren udsende et cirkulære om, hvad det er. Jeg tror ikke, det går, og jeg synes, man skulle lade være med at forsøge at lave regler, hvor det ikke kan lade sig gøre. Jeg vil selvfølgelig godt se på det, men lige da jeg så det, tænkte jeg: nej, nej, det kan man altså ikke.

Vedrørende punkt 6 synes jeg – det er lidt af en begivenhed – at hr. Thor Pedersens beskrivelse var helt igennem præcis og dækkende. Det sker ikke så tit, så det vil jeg godt gøre opmærksom på. Jeg tror, det er rigtigt at sige, det kan man sådan nogenlunde gøre, om det, der er sigtet med det her forslag inden for de gældende bestemmelser, så det skal man bare gøre.

Så er taletiden udløbet, og jeg vil sige som alle andre vedrørende punkt 7, at det vel må være boligudvalgets opgave.

Formanden:

Hr. Tinning glemte at sige undskyld efter sin upassende bemærkning.

Arne Bjerregaard (KrF):

Der er mange enlige forsørgere i Danmark, som der står i bemærkningerne, og der er også mange enlige med forholdsvis lav indtægt, må vi sige. Men der er også en hel del familier med både mand og kone og børn med forholdsvis lav indtægt.

Jeg noterer mig derfor, at de sidste punkter også retter sig til andre end de enlige, jeg ved ikke, om vi må kalde dem »almindelige familier«, men i alt fald en familie, hvor der både er en far og en mor. Punkt 5 og 6 har ikke nogen betydning for familier med to forældre, for hvis de har en lav indtægt, vil den ene almindeligvis være hjemmegående, så dér ligger problemet ikke. Skulle problemet være der også for de enlige, så mener jeg, som også hr. Tinning sagde, at man mange steder løser det ganske fornuftigt ude i kommunerne. Jeg vil dog ikke her undlade at sige, at der er visse problemer med børn, der er syge i flere dage. Dér har vi nogle problemer, og man bør undersøge, hvorledes vi klarer disse problemer for specielt de enlige.

Jeg har lidt imod, at man fremstiller alle de enlige som en gruppe, vi næsten skal overgramse. Mange har selv valgt deres situation. Nogle er kommet ud i den, men nogle har valgt den, og jeg mener ikke, at vi skal sætte os til dommere over, hvilken måde folk ønsker at leve på. Hvis folk vil vælge at være enlige og det er deres overbevisning, at det er den bedste måde, de kan leve på med eventuelle børn, så skal vi ikke sige: I er en specielt svag gruppe, nu skal vi sørge for at tage os af jer. Det synes jeg vi let kommer til med den måde, vi altid omtaler de enlige på. Der er mangfoldige, der gerne vil have sig fra-bedt denne afgrænsning.

Men der er en hel del af de enlige, der har problemer, indrømmet, og dem vil vi selvfølgelig som alle andre være med til at se på. Jeg mener, at den rådgivning og vejledning, der gives mange steder, er fornuftig. Det kan godt være, at den kan intensiveres, og vi vil da også gerne være med til at se på, hvorledes vi kan gøre det bedre. Det, der må være vores opgave, er, at vi, hvis nogle er kommet i en situation, de gerne vil ud af – de ønsker en uddannelse, de ønsker en anden arbejds-situation osv., men de har ikke mulighed for selv at klare de problemer – selvfølgelig må prøve på at hjælpe dem bedst muligt.

Og så er der jo spørgsmålet om de »reelt enlige« og de »reelt samlevende«. Det er jo et stridsspørgsmål. Det er vanskeligt at sige, hvem der er »reelt enlig«, og hvem der er »reelt samlevende«. Der er mange grænsetilfælde. Det kan ikke være rimeligt, at folk, hvis de reelt er samlevende, skal opføres som

[Arne Bjerregaard]

reelt enlige, for de tilraner sig derved sociale goder, som de, der opføres som samlevende, ikke kan få. Det er urimeligt, at man skulle sige: ja men det ser vi stort på. Det ville være uretfærdigt over for dem, som opføres som reelt samlevende, eller som er gift, at man, som man siger, skal lade være med dyreløfteri. Der er nogle, der er frække nok, der kan tilegne sig disse sociale goder. Der er mangfoldige, der ikke gør det og ikke kunne drømme om at udnytte systemet, det ved vi, men vi ved også, at der er nogle, der ikke er blege for at udnytte systemet, og det er vi nødt til at tage ad notam, når vi skal lovgive.

Lad mig slutte med at sige, at vi er enige i, at vi må se på visse enliges vilkår, og jeg mener, at vi må vurdere hele tiden, om der er behov for justering af det, vi gør. Så meget positivt vil jeg sige om forslaget.

Dohrmann (FP):

Fremskridtspartiet er ikke i tvivl om, at mange enlige forsørgere har det hårdt, men vi ved også, at der er mange, der klarer sig udmærket. Derfor er det, som den sidste taler også var inde på, forkert at tage hele gruppen under ét. Det mener jeg heller ikke forslagsstillerne har gjort, men alligevel.

Hvis vi nu koncentrerer os om dem, der ikke har det for godt, ved vi, at det skyldes mange ting, og der er mange områder, hvor det er galt. Det første er naturligvis økonomien. Det er desværre sådan, at mange enlige på grund af vores organisationssystem er afskåret fra at få deltidsjob. Jeg er helt sikker på, at hvis der var større muligheder for at få nogle timers arbejde, i stedet for, som organisationerne og socialdemokratiet gerne vil, at tvinge folk til at arbejde på fuldtid, så ville det løse en del af problemerne. I mange situationer er det boligforholdene, der spiller ind. Man har ikke råd til at bo i den bolig, man nu engang er blevet tildelt, og i det hele taget spiller økonomien ind her.

Jeg vil godt sige mere generelt, at egentlig er hele vores sociale system alt for stift, hvor man forsøger – det gør forslagsstillerne også – at placere folk i bestemte skuffer og reoler, og så har alle at rette sig derefter. Vi mener, det ville have været langt, langt at foretrække, hvis man ude omkring i socialforvaltningerne havde tid til og mulighed for at vurdere hver enkelts situation i stedet for blot at

køre det hele på samlebånd, hvad man er tvunget til i dag.

Jeg hæfter mig også ved, at forslagsstillerne udelukkende taler om daginstitutioner. Hvor er dagplejemødrene blevet af? Jeg ved ikke, om det er bevidst eller ubevidst, at de ikke er nævnt et eneste sted, for det, der her foreslås vedrørende medicin og andre ting, kunne lige så godt foretages af en dagplejemoder, enten man så kalder hende sort, eller hvad man gør.

Det skal også lige nævnes, at der stadig skal to til at få børn. Jeg synes, at man springer lidt for let over – det gælder ikke bare forslagsstillerne, det gælder stort set hele folketingset, når man taler om enlige forsørgere, nu er det mest faderen, der er på tale her – at vedkommende far også må have et vist økonomisk ansvar. Jeg vil absolut ikke udelukke, at det beløb, der i dag bliver erlagt af den ene af forældrene, er for lille, og at der også burde kigges på det.

Alt i alt må jeg sige, at vi ikke kan tilslutte os nærværende forslag.

Mette Groes (S):

Jeg vil godt sige tak til dem, der har sagt noget pænt om vores forslag. Særlig noterer jeg mig med glæde, at der ser ud til at være mulighed for at komme igennem med en opstramning af bistandslovens § 42, forstået på den måde, at der er flertal i salen for, at man sætter ind for at stramme paragraffen, sådan at flere enlige reelt får et uddannelsesstilbud.

Med hensyn til spørgsmålet om de enlige forsørgeres uddannelsesmuligheder virker det på mig, som om ministeren ikke helt har fået læst bemærkningerne til forslaget. Det fremgår nemlig meget tydeligt af bemærkningerne, at der er tale om at give de enlige forsørgere præcis den ret, de har efter bistandsloven til en uddannelse, den ret, de enlige mødre havde efter loven om mødrehjælpsarbejdet. Der er altså ikke tale om, at vi kommer med en fuldstændig ny tankegang. Ministeren vil i bemærkningerne til lovforslaget kunne se af den historiske udredning, at der er tale om en ret for de enlige forsørgere, som gennem tiden er gået tabt, og som vi med dette forslag ønsker at få dem genindsat i.

Jeg vil godt sige om ordet »pligt«, som flere har været inde på, at hvis man mener

[Mette Groes]

det så godt for de enlige forsørgere, som man siger, så skulle der jo ikke være noget som helst odiøst i, at bistandskontoret fik pligt til at tilbyde uddannelse. Der står ikke, at uddannelse absolut skal proppes ned i halsen på de enlige forsørgere. Bistandskontoret får pligt til at tilbyde dem det. Der eksisterer faktisk et cirkulære om råd og vejledning, og i det kan man læse, hvordan behandleren skal behandle en sag. Der står højt og tydeligt forklaret, hr. Thor Pedersen, at det, man skal gøre, når man som rådgiver har en sådan klient, er at demonstrere, hvilke hjælpemuligheder samfundet har, og derefter vælger klienten selv, hvilken løsning hun eller han synes passer bedst til vedkommendes egen situation.

Ministeren siger, at kommunerne af sig selv gør en hel masse. Det er fuldstændigt rigtigt. Der er mange kommuner, der er udmærkede på det her område, men ikke nok. En 17 pct.s stigning i antallet af uddannelses-sager svarer slet ikke til stigningen i arbejdsløsheden, og det er blandt de mange arbejdsløse enlige forsørgere, vi har det store klientel til uddannelse igennem bistandsloven. Det vil sige, at får vi gjort noget ved dette her, vil vi kunne hjælpe mange flere. Jeg tror, ministeren er klar over, at man på samtlige uddannelsesinstitutioner i dette land kender problemet med at få en § 42-sag igennem og ved, at det ikke er så forfærdeligt nemt.

Så er der dette med at være »reelt enlig«. Flere har harceleret over, at vi har gjort det lidt for ligetil at lave nogle fornuftige regler. Fru Aase Olesen bad mig om at læse ægteskabskommissionens betænkninger. Jeg har såmænd læst dem alle sammen. Det, der ikke kunne blive til noget, var det der med det papirløse ægteskab, og det er ikke så mærkeligt, for det er vældig indviklet.

Det, jeg beder om her, er alene, at den holdning, ministeren har til dette, og som i virkeligheden er positiv – det har vist sig i en række svar på spørgsmål fra mig i socialudvalget – også kommer til udtryk i et cirkulære. Der ligger et cirkulære om det, men det er ikke tilstrækkeligt til at beskytte de enlige forsørgere mod dyneløfteri.

I de forskellige situationer, jeg har beskrevet i bemærkningerne, hvor de skulle være fri for det, synes jeg godt, ministeren kunne overveje, om man ikke kunne give kommu-

nerne besked om, at dér er de ikke under lup. Jeg ved, at hun selv mener det. Det kan jeg se af de svar, jeg har fået fra hende. Hun har også svaret på spørgsmål andre steder fra, hvoraf det fremgår, at hun har en meget liberal holdning til dette og i virkeligheden ikke ønsker at genere dem med alt for meget dyneløfteri.

De eksempler, som er nævnt, er ganske enkelt de krisesituationer, hvor det er naturligt, at en fraskilt far hjælper sin fraskilte hustru og barn. Når barnet er sygt, når moderen er syg, når barnet skal hentes fra daginstitution, når der skal skrives selvangivelse, når huset skal males osv., skal han have lov til at gøre det, uden at socialforvaltningen straks er ude med kikkerten for at se ham gå rundt om hjørnet.

Så er der spørgsmålet om, hvorvidt regler kan forhindre, at man tager sig af børn, som bliver syge i løbet af dagen i en daginstitution, og om personalet skal have lov til at give medicin. Det er sådan, at flere kommuner har udsendt regler, som siger, at det må man ikke. Derfor ville jeg være glad, hvis ministeren ville fortælle mig, at det må man godt.

Flere siger, at det slet ikke er noget problem, det klarer de flot. Men de mange henvendelser, jeg har fået, efter at det er kommet ud, at vi ville fremsætte det her forslag, tyder på, at der er et reelt problem.

Man siger, at boligministeren har fremsat et forslag, som skulle forbedre vilkårene for de enlige forsørgere. Det er ikke helt rigtigt, idet man fremover selv skal betale 26 pct. mod tidligere en fjerdedel på boligsikringens andet trin. Denne ændring og ændringen af beregningen af boligstøtten, hvorefter man ikke længere bruger areal og antal rum som udgangspunkt, men kun areal, vil forværre de enlige forsørgeres boligsituation. Vores forslag går ud på, at man skal nedsætte egenbetalingen og forhøje maksimum og børnetillæggene. Man kunne fordoble det, sådan at hvor man nu f.eks. giver 5 pct., når der er ét barn, skal man give 10 pct. Dér, hvor man nu giver 10 pct., hvor der er to børn, skal man give 20 pct., osv.

Flere har været inde på, hvorfor vi ikke tager hele familiens situation op. Det kunne vi godt, hvis det ikke var, fordi vi her interesserer os for de enlige forsørgere og deres problemer. I masser af andre situationer interesserer vi os for børnene alene eller for

[Mette Groes]

hele familien. Vi har altså valgt her at forsøge at løse nogle ganske få og helt konkrete problemer for de enlige forsørgere. Jeg synes faktisk, at hvis man ikke kan være med til det her, så har man ikke ret meget tilovers for de enlige forsørgere.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Til det allersidste, ordføreren for forslagsstillerne sagde her, må jeg sige, at det må stå fuldstændig for hendes regning.

Når jeg bad om ordet, var det, fordi jeg forstår, at det, socialdemokratiet beder socialministeren om, er at lave et cirkulære, der siger noget om, hvilken holdning hun har til problemet dyneløfteri, og man ønsker udsendt en eller anden form for anbefaling til landets socialudvalg.

Hvis nu ikke ministeren vil gøre det – det synes hun åbenbart ikke der er anledning til, fordi man formentlig opfører sig ganske fornuftigt i hovedparten af kommunerne – vil jeg som alternativ foreslå socialdemokratiet at udsende et lille informationsbrev til samtlige socialdemokratiske socialudvalgsmedlemmer. Partiet har medlemmer i alle socialudvalg i landets kommuner og henved halvdelen af formandsposterne i de sociale udvalg, så det vil sikkert have en stor virkning på hele sagen, hvis man gør det.

Jeg læser med interesse i forslaget bemærkninger, at denne del af forslaget er inspireret af, at man har hørt nogle radioudsendelser. Man kunne jo starte med at finde ud af, hvad det var for kommuner, der opførte sig så grimt, og så gå til sine egne folk i de kommuner. Så er der nok nogle af problemerne, der bliver løst ad den vej.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Jeg tror, det er rigtigt, at en større sammenhæng mellem socialdemokratiets teori herinde og praksis rundt omkring ville løse mange problemer, men der er vel grænser for, hvor højt vi skal sigte.

Jeg synes, fru Mette Groes skulle lade være med at være sådan, hvad skal man kalde det, partijejer- eller samfundsejeragtig. Vi ved alle sammen, at de enlige forsørgere har dårlige vilkår, og det går vi så og tygger lidt på

rundt omkring. Så kommer socialdemokratiet med deres forslag, og så siger fru Mette Groes: vedtag dette! Gør du ikke det, så er det, fordi du ikke har noget tilovers for de enlige forsørgere. Det tror jeg ikke er en arbejdsstil, som gavner. Den gavner sikkert ikke fru Mette Groes – det kan jeg sagtens leve med – men jeg tror heller ikke, at den gavner de enlige forsørgere, og det er mere alvorligt.

Vedrørende punkt 5 om daginstitutioner er det svært at finde ud af, hvad det egentlig går ud på. Det, der står i forslaget, er, at der skal laves nogle retningslinjer, hvorefter daginstitutionerne forpligtes til at tilbyde at passe børn også i lettere sygdomstilfælde opstået under barnets ophold i institutionen. Så siger jeg: ej, ja, ja, ja. Lad os nu tage det roligt, det går jo nok og sådan noget de fleste steder. Dér, hvor det ikke går, kommer det ikke til at gå, bare fordi vi får lavet de her retningslinjer. Så siger fru Mette Groes: ja men jeg kender eksempler fra nogle kommuner, og dér fører de sig meget hårdt frem, og nu synes jeg, at ministeren skulle fortælle de kommuner: det må I ikke.

Ja men der er forskel på at lave nogle tilsyneladende så regelrette retningslinjer, der står i punkt 5, og det, at ministeren kommer med en eller anden udtalelse om, at der ikke er nogen grund til at forfølge hverken syge børn eller deres forældre. Det sidste synes jeg selvfølgelig er en god idé.

Jeg tror, at hvis vi skal lave noget konstruktivt, skulle fru Mette Groes anonymisere disse henvendelser fra kommunerne. Så slipper vi også for diskussionen om, hvorvidt de nu er socialdemokratiske eller ej. Og så skulle vi kigge på: hvad er der af konkrete problemer? Ligger der retningslinjer i nogle kommuner, som binder institutionerne? Det ved jeg ikke om der gør. Hvis der gør det, vil vi da godt være med til at forsøge at sikre, at sådan noget ikke sker. Men hvis ikke der gør, synes jeg, at vi skulle lade være med at forsøge at løse de problemer på den måde og i stedet måske stikke hovederne sammen og lave et forslag, som handler om forældrenes ret til frihed under børns sygdom. Det er den virkelige løsning, og det er man formentlig enig i.

Mette Groes (S):

[Mette Groes]

Jeg vil godt sige til fru Aase Olesen, at det dér med at sende et sådant informationsbrev ud til slægt og venner i forvaltningerne nok ikke lige er måden at løse det problem på.

Jeg synes faktisk, det er temmelig alvorligt, hvad jeg har hørt i radioen om de problemer, de enlige forsørgere har. Det drejer sig faktisk om, at man har henvendt sig bag deres ryg til daginstitutioner for at få oplysninger om, i hvilket omfang faderen hentede og bragte børnene. Man er dukket op på arbejdspladsen uanmeldt, og det har betydet, at den pågældende mistede sit arbejde, osv.

Så jeg synes altså, at det er lidt mere alvorligt, end at det kan affejes med, at jeg nok kender nogle af de borgmestre, som har ansvaret for de forvaltninger.

Hr. Tinning sagde om det dér med sygdomstilfældene, at vi skulle snakke om, hvad det egentlig var for retningslinjer, vi sigtede imod. Det, vi er ude på, er alene at hjælpe dér, hvor et barn i løbet af en dag bliver sygt. Det er ikke et, som kommer hjemmefra og bliver smuglet sygt ind i daginstitutionen. Det er kun dem, der bliver syge, mens de er der. Det, som vi har sagt i forslaget om det, er, at problemet skal løses, sådan at det ikke går ud over personalet, at der altså bliver tale om en større normering og også om noget mere plads i daginstitutionen.

Jeg synes, det er rart, hvis hr. Tinning er positiv over for ideen i det. Hvordan det så bliver beskrevet, er temmelig underordnet i den forbindelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 75:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedring af vilkårene for stærkt plejkrævende personer i eget hjem.

Af Hanne Andersen (S) m.fl.
(Fremsat 4/2 86).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Jeg vil godt begynde med at slå fast, at jeg er positiv over for, at der skal være mulighed for at passe meget plejkrævende mennesker i eget hjem. Jeg finder det principielt godt, hvis hjælpen ydes direkte til personen i stedet for gennem en institution. Det er den principielle politiske holdning til spørgsmålet.

Jeg vil godt beskrive nogle af de initiativer, der er taget. Jeg vil godt prøve at beskrive nogle af de muligheder, der i dag er for at passe plejkrævende mennesker i eget hjem.

Der er sket det, at sundhedsstyrelsen i september 1985 udsendte en publikation om pleje og omsorg for alvorligt syge og døende. Der er i den publikation lagt op til et vidtgående samarbejde mellem de berørte parter, mellem de berørte kommunale myndigheder for at sikre, at det kan lade sig gøre.

Jeg vil i samme forbindelse nævne, at der som et frikommuneprojekt i Næstved er godkendt et forslag om lønkompensation for pleje af døende. Der er lokalt mange steder forsøgsbestræbelser i gang. Ja, vi behøver vel ikke at kalde det forsøg; men man er specielt opmærksom på, hvordan man skal bruge systemerne, reglerne, myndighederne til i højere grad at imødekomme de ønsker, der vil være, om en langt mere fleksibel mulighed for folk, således at de ikke skal føle sig tvunget til institutionsophold.

Der er forsøg i gang, og der er også efter de gældende regler i bistandsloven mulighed for på forskellig måde at yde en særlig hjælp, når der er tale om et stort plejebæhov hos mennesker, der opholder sig i eget hjem. Der er efter bistandslovens kontanthjælpsregler mulighed for økonomisk hjælp, hvis der er tale om pårørende i samme husstand, og der er yderligere regler i bistandsloven om